ESTABLISHED 1893.
"SVOBODA" ("LIBERTY")
THE UKRAINIAN NEWSPAPER
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday, by
The Ukrainian Nat'l Ass'n
of America
at 83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Subscription:
per year...... $2.00 | Canada & Europe:
half year...... 1.00 | per year...... $3.00
single copy... .03 | half year..... 1.50

СВОБОДА

ЗАЛОЖ. 1893 РОКУ.
"СВОБОДА" ("LIBERTY")
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу,
видає
„УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
в Америці
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Передплата:
на рік......... $2.00 | Канада і Европа:
на пів року 1.00 | на рік......... $3.00
поод. число .03 | на пів року 1.50

УРЯДОВИЙ ОРГАН У. Н. СОЮЗА В АМЕРИЦІ "SVOBODA" OFFICIAL ORGAN OF THE UKR. NAT'L ASS'N OF AMERICA

РІК XXII. Джерзи Сіти, Н. Дж., субота 5-го грудня 1914. Ч. 84. | VOL. XXII. Jersey City, N. J., Saturday, December 5, 1914. N. 84.

АВСТРІЙЦІ ЗДОБУЛИ БІЛГОРОД, СТОЛИЦЮ СЕРБІЇ.

Німці полонили в послідних трох тижнях 80.000 Москалів.

На заході обі сторони ладять ся до нової рішаючої битви.

Німецкий парлямент ухвалив знова воєнну позичку в сумі 5.000,000.000 марок.

Війна з Росією.

ПОХІД МОСКАЛІВ НА БЕРЛІН ЗОВСІМ НЕ УДАВ СЯ.

БЕРЛІН (через Лондон). 3. грудня. — **Майор Морат, звісний воєнний знавець, подаючи опис загального положеня, каже:**

„Зразу здавало ся, що через воєнну акцію в околиці Лодзї удасть ся Німцям окружити головну російську армію і її зовсім знищити. Стало ся одначе противно. Москалї одержали дуже сильні скріпленя і окружили німецьку армію. Але завдяки хоробрости німецького жовніра відбито всї напади Москалів, задаючи їм величезні страти. Офензива величезної російської армії на цілій лінії, т. є. від Сольдав (у Східних Прусах) до Кракова, переломана.

„Первісний плян для російської кампанії, уложений в Парижи в інтересі Франції і Англії, полягав в тім, що Росія мала звернути найперше всю свою силу проти Німеччини, щоби через те ослабити Німців в їх акції на заході. Російський генеральний штаб инакше надумав ся і найперше звернув всю свою силу проти Австрії. Росія рахувала на се, що скоро упорает ся з Австрією, задасть тоді Німцям відразу смертельний удар. Але в чотиромісячних тяжких боротьбах показало ся, що австрійські війска бють ся з тоюсамою хоробростию і завзятєм, як за часів Радецького.

„Через те Росія була знова приневолена змінити цілий дальший воєнний плян, що може потягнути для неї дуже некорисні наслідки. Німці й Австрійці полонили до тепер поверх 400.000 здорових нераненних Москалів. Коли до сего дочислить ся убитих і ранених та хорих на ріжні пошести, то з цілою певностию можна припускати, що Росія стратила до нині одну трету часть своєї армії.

„Нові резерви, які Росія може ще вислати на поле битви, не є того рода, щоби могли змінити воєнне щастє і запевнити побіду. Длятого послїдну неудачу Росії можна уважати за остаточне пораженє, якого Росія вже не зможе направити".

НІМЦІ ПОЛОНИЛИ В ПОСЛІДНИХ БИТВАХ В РОСІЙСЬКІЙ ПОЛЬЩІ ПОНАД 80.000 МОСКАЛІВ.

БЕРЛІН (безтр. тел.). 3. грудня. — **Урядовий звіт подає отсї вісти з терену війни з Росією:**

„Зі Східних Прус не наспіли ніякі нові вісти.

„В північній части Польського Королївства перебіг війни є нормальний.

„В полудневій Польщі відбито всї напади Москалів.

„В чужих часописях поширені вісти, що в числі 40.000 полонених Москалів містить ся також 23.000 Москалів, полонених в битві під Кутном, є неправдиві.

„В битвах коло Влоцлавя, Кутна, Лодзї і Ловіча полонили наші війска за час від 11. падолиста до 1. грудня поверх 80.000 нераненних Москалів".

Число полонених Москалів з кождим днем зростає. Небаром се число дійде до пів міліона. Страта 500.000 полонених сьвідчить найкрасше про нездарність і глупоту російських командантів. Вже нині Москалї стратили майже трету часть всього війска, яке доси складало ся майже виключно з правильних жовнірів.

МОСКАЛЇ ПРИЗНАЮТЬ СЯ ДО НЕУДАЧІ І ВСЮ ВИНУ ЗВАЛЮЮТЬ НА ГЕНЕРАЛА РЕНЕНКАМПФА.

ПЕТРОГРАД (через Лондон). 3. грудня. — **Всї нетерпеливо ожидають дальших вістий з поля битви в Польськім Королївстві. Загально догадують ся, що прибутє царя на поле битви спричинить зворот в користь Москалів.**

З урядових кругів доносять, що командант північної російської армії, генерал Рененкампф, зістав відкликаний з того становища. Генерал Рененкампф мав завинити, що окруженє німецької армії не удало ся, через те, що армія Рененкампфа не заняла вчас призначених становищ.

Ще недавно тому Москалї вихвалювали Рененкамфа яко найспосібнійшого полководця, ще недавно тому отержав він високі відзначеня від царя, а днесь він вже нездарний і пониженний.

Ходить чутка, що і генерал Радко Дмитрієв (болгарський доброволець) попав в неласку у царя за се, що будучи командантом армії, яка облягала Перемишль, не довершив здобутя крїпости.

АВСТРІЙСЬКІ ВІЙСКА ЗАНЯЛИ КОРИСНІ СТАНОВИЩА НА ЦІЛІЙ ЛІНІЇ.

ВІДЕНЬ (через Лондон). 3. грудня. — Вчера оголошено урядово отсї вісти:

„Битва коло Ново-Радомска і Лодзї (в російській Польщі) має дотепер для нас корисний перібіг. Напади російської армії коло Волбром відбито.

„В західній Галичині панував вівторок спокій. Російська армія, яка облягає Перемишль, після успішних випадів перемиської залоги є безчинна. Російські лїтаки скинули кілька бомб на перемиські укрїпленя, не роблячи однак жадної шкоди.

„В Карпатах боротьба триває дальше. Остаточного рішеня ще нема".

ВАЖНА НАРАДА ВОЄННА.

БЕРЛІН (через Лондон). 3. грудня. — **З тутешної головної кватири доносять, що вчера відбула ся в місті Бресляв (Шлеск) конференція, в якій взяли участь німецький цїсар, архикнязь Фрідріх (начальний вожд австрійських війск), австрійський наслїдник престола і шеф австрійського генерального штабу, генерал фон Гецендорф.**

Опісля звидів німецький цїсар хорих в місцевих шпиталях. Відтак відїхав автомобілем на боєву лінію коло Ченстохови, висказуючи подяку австрійським і німецьким війскам за їх хоробрість.

ОДНОДУШНІСТЬ НІМЦІВ.

У вівторок 3. грудня ухвалив німецький парлямент, що зібрав ся на коротку сесію, нову воєнну позичку у висоті пять міліярдів марок. Сей кредит ухвалено всїми голосами, против голосу соціял-демократа Лїбкнехта. Президент парляменту явив ся в полевім уніформі генерала, а богато послів явило ся з відзнаками зелїзного хреста. По отвореню парляменту виголосив промову німецький канцлєр, який привитав послів іменем цїсаря, що перебуває на війнї. Згадавши опісля про нового союзника Туреччину, та про велику жертволюбивість німецького народу, завізвав послів до однодушности та просив о дозвіл на новий кредит на воєнні цїли у висоті 5 міліярдів марок. Позичка має бути затягнена в німецьких капіталїстів дорогою субскрипциї. По промові канцлєра серед одушевленя позичку ухвалено. Провідник соціяльних демократів Лїбкнехт не голосував для засади, хоч инші соціяльно-демократичні посли віддали свої голоси за воєнним кредитом.

Війна з Францією.

НІМЦІ РОЗПОЧАЛИ І НА ЗАХОДІ ЗНОВА ЖИВІЙШУ АКЦІЮ.

РОТЕРДАМ (через Лондон). 3. грудня. — **Обі сторони лагодять ся до великого рішаючого бою. Боєву лінію коло Іпр з обох сторін скріплено. Німці вислали туди нову армію в силї 170.000 людий. Всю силу німецького війска на сїй боєвій лінії очисляють на 700.000. Німці постановили за всяку цїну переломити лінію і заняти Дінкерк і Кале.**

Головну команду над армією союзників обіймили англійські генерали.

З причини нетактовного поведеня англійських генералів супроти инших союзників приходить до непорозуміня, що відтак дуже некорисно впливає на хід воєнної акції.

Що між Французами і Англійцями зачинають приязні зносини рвати ся, вказує та обставина, що на обідї, який відбув ся з нагоди прибутя англійського короля на поле битви до Франції, генерал Жофр зовсім не явив ся. Як звісно, генерал Жофр є головним командантом цілої французької армії.

Війна з Сербією.

БІЛГОРОД В РУКАХ АВСТРІЙЦІВ.

ВІДЕНЬ. 3. грудня. — **Австрійське війско заняло нині Білгород, столицю Сербії. Занятє міста довершив генерал Франк, комендант 5-го корпуса.**

Генерал Франк вислав по здобутю Білгорода до цїсаря телєграфічну вість отсего змісту:

„При нагоді 66-літного ювилею панованя осьміляю ся зложити у стіп Його Величества вість, що 5-тий корпус заняв Білгород".

Тут проголошено крім сего отсей урядовий комунїкат:

„На полудневім терені війни ворог розпочав на цілій лінії відворот. Вчера не прийшло до жадної більшої битви. Наші передні сторожі полонили в ріжних місцях знова кількасот Сербів".

По упливі чотирох місяців Австрійці заняли Білгород. На початку війни роблено вправдї зусиля, щоби заняти се місто приступом, однак пізнїйше відступлено від сего наміру, коли з причини війни з Росією перенесено велику часть війск на воєнний терен в Галичині.

Австрійська армія під командою генерала Потьорека вела зі Сербією зразу війну оборонну. До війни зачіпної приступила вона доперва тодї, коли задала Сербам величезні страти. Користаючи з ослабленя Сербів, австрійські війска розпочали перед місяцем властиву акцію. Щастє дописало і четверта часть сербської держави враз зі столицею опинила ся в руках Австрійців.

Занятє Білгорода має для Австрійців велике значінє, бо через те перегородили вони Сербію від Румунії і зискали контролю над головним зелїзничим шляхом, який веде звідсп через Болгарію до Туреччини.

Воєнні знавцї уважають положенє сербської армії за дуже некорисне. І колиб Сербам не удало ся було опорожнити Білгород і утечи в напрямі Ніщу, ціла сербська армія була би відтята і загрожена цїлковитим знищенєм.

РОДИМЦЇ! ПРИ ВСЇХ НАГОДАХ ЗБИРАЙТЕ ЖЕРТВИ НА ФОНД ВИЗВОЛЕНЯ УКРАЇНИ.

Календар У. Н. Союза на 1915-тий рік небавком появить ся з друку.

В другій половині місяця грудня буде календар розісланий всїм членам У. Н. Союза і появить ся в розпродажи.

БУДЕ СЕ ДУЖЕ КРАСНИЙ І ЦІННИЙ ДАРУНОК ДЛЯ КОЖДОГО ПИСЬМЕННОГО УКРАЇНЦЯ І КОЖДОЇ ПИСЬМЕННОЇ УКРАЇНКИ НА НОВИЙ РІК І РІЗДВО.

Такого календаря як сьогорічний ще не було на американській Руси. **Визначаєть ся він незвичайним богацтвом і ріжнородностию матеріялу, прикрашеного дуже богато як найгарнійшими та найдобірнійшими ілюстраціями.**

На 15-ти аркушах друку великої вісїмки знайдете **статї про наше житє в Америцї** та дуже цікаві, окремо замовлені **статї й оповіданя з Галичини і з російської України** з многими красними ілюстраціями.

Дальше є статя прислана до календаря МИРОСЛАВОМ СІЧИНСЬКИМ.

Опісля приходить богатий відділ **з усякими інформаціями про відносини, житє, закони, приписи, порядки і т. д. у Злучених Державах і в Канадї.** Таким богацтвом в тій области не визначав ся доси ще ніодин з українських календарів в Америцї.

Відтак є статї з робітничого житя у Злучених Державах.

Потім ідуть статї про війну (богато ілюстровані), про воєнні **справи і** сьвітові подїї (з ілюстраціями).

Дальше інформаційні статї з цілого сьвіта, гумористичні оповіданя, **жарти**, вірші і т. д.

Повний зміст календаря подамо небавком, а нинї подаємо отсю коротку згадку для тих, що гадають к у п и т и собі наш календар, аби **поспішили ся з замовленєм**, бо ми видали окрім потрібного числа для членів тільки невелике число календарів н а п р о д а ж, а сього року безперечно буде більше запотребованє, бо не вийшли старокраєві календарі, які доси і в Америцї мали доволї значний збут.

Хто не купить собі сьогорічного календаря, то ніколи сього не віджалує, що шкодував дати кількадесять центів за книжку, яка є альманахом українського житя і збіркою інформаций про Америку, які можуть служити властителеви і кільканайцять лїт.

Тож спішіть ся із замовленями, бо хто спізнить ся, тому вже опісля не порадимо.

Один календар У. Н. Союза на 1915-тий рік коштує 50 центів разом з почтою. Можна посилати мони-ордером або почтовими марками в листї. Відпродуючим дасть ся опуст.

Лише за готівку! — Спішіть ся!

Адресувати так:

„SVOBODA", 83 Grand Str., Jersey City, N. J.

B306

ЛИСТА УТРАТ находить ся на сторонї 4-тій.

„SVOBODA" (LIBERTY)
THE UKRAINIAN NEWSPAPER
Published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday, at
83 Grand St., Jersey City, N. J.
TELEPHONE: 498 JERSEY CITY

Published by
The Ukrainian National Association
of America.

Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor.
83 Grand St., Jersey City, N. J.

A. SAWKA, manager.
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Terms: Two dollars a year, for Canada three dollars a year.
Single copy: 3 cts.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

AMERICAN ASSOCIATION OF FOREIGN LANGUAGE NEWSPAPERS MEMBERSHIP LABEL

ВІЙНА Й УКРАЇНСЬКЕ ПИТАНЄ.

Велика російська революція, в якій український нарід грав велику ролю, принесла Українцям велике розчароване. Революція ся не принесла поневоленим народам сподіваної свободи, а вже найменше Українцям. Вправді звільнила в части російська конституція з 1905 р. кайдани, але український нарід не був в силї використати сього здобутку: він і так не сьмів орґанізуватись національно, бо його не узнавав за нарід російський уряд, анї навіть публична опінія. Української мови не допущено навіть до школи. Найневиннійші українські просьвітні товариства, покликані громадянством до житя, істнували ледви рік під тяжким гнетом уряду.

Коли Столипін зреорґанізував „конституцію", стало положенє українського народа ще гірше. Підчас коли російський уряд поблажав навіть найбільш скрайним часописям, тодї українська преса підлягала найострійшим конфіскатам і високим грошевим карам. Впрочім в борбі проти українських часописий ужпвано також далеко простійших средств а се: всїлякі низші й висші чини не допускали часописий до рук передплатників, а в деяких околицях прямо покарано передплатників.

Кождого сьвідомого Українця трактовано як злочинця; кілька місяців перед вибухом війни арештовано в богато містах богато Українців. Ті українські просьвітні товариства, що ще якимсь чудом дотепер урятували ся, зістали тепер розвязані. Також непоборимі перешкоди ставлено розвиткови економічних орґанізацій.

Переслїдуванє Українців дійшло до найвисшої точки підчас Шевченкового ювилею.

Коли російський уряд заборонив сьвяткованя памяти Шевченка в Києві, прийшло до великих демонстрацій і до манїфестації на честь Австрії. До сього мусїло дійти на російській Українї, коли всї инші проби створити якийнебудь можливий спосіб національного розвою були даремними.

Російська буржуазія, яка прийшла через конституцію до сили, почула ся надто слабою ще, щоби могла стати до борби з урядом. Тому вона стала по сторонї правительства й попирала його в борбі проти українства.

Українці, які до революції вели борбу головно проти правительства, мусїли від 1907 р. підняти борбу проти всїх партій, навіть проти соціял-демократичної, яка не дуже то радо годила ся на жаданя Українців, щоб їм признано національну автономію. Вони не хотіли зрезиґнувати в думці нї з одної позиції на Українї і солїдаризували ся з буржуазними партіями в тім, що Україна має бути погноєм російської культури.

Підчас коли Москалї збратали ся з Поляками до того степеня, що державна дума ухвалила автономію міст в Польськім Королївстві, а найсильнійша російська партія, конституційні демократи, підпирала жаданя автономії Польщі, — тодї саме відносини між Москалями й Українцями ставали щораз більше напружені.

Пересьвідчене, що поправа долї України в границях Росії є неможлива, поширяло ся на Українї в чимраз ширших кругах. Марево українського сепаратизму, а рівночасно з тим: уданя російських націоналїстів, що Україна се „австрійська інтриґа", завело над Росією. Сей „сепаратизм" Українців кристалїзував ся в жаданю автономії України. Коли одначе за сю саму думку Росія переслїдувала всякий український рух, між українською суспільностию почав виринати клич: „Проч з Росією".

Европейська війна цїлком змінила положенє. Російський деспотизм стоїть не лише перед безборонними гнобленими народами, але проти нього також йдуть цїлі ряди борців, які вкінци мусять принести свободу поневоленим народам Росії. Мури російської тюрми мусять тепер впасти і ми є певні, що Українцї не занедбують нагоди, щоби раз на все увільнити ся з російського ярма.

ВТРАТИ МОСКАЛІВ У ВОЄННІМ МАТЕРІЯЛІ.

Москалї втратили дотепер около 1,500.000 в людях, але далеко більше втратили вони у воєннім матеріялї в Галичинї і Східних Прусах. Через сї втрати незвичайно ослаблена справність Москалів. Втрати в людях може остаточно Росія доповнити новими жовнїрами з великого многолюдного простору, коли їх як так вbelieve образує, але воєнного матеріялу вона нїчим не заступить.

Хто знає походженє російських гармат, той зрозуміє, як тяжко відпокутує російське військо їх втрату. Російські гармати походили з путилївської фабрики, з фабрики Крупа і Шнайдера-Крайцота. Зовсїм природно,, що німецька фабрика Крупа тепер Москалям канонів не доставить. Рівнож французька фабрика Шнайдера має за богато працї для самої Франції, котра також втратила богато воєнного матеріялу і мусить його доповнити. Тому лише російська путилївська фабрика може входити тут в рахубу. Та Путилів виробляє лише 2 моделї канонів; впрочім ся фабрика працює дуже повільно і мимо найбільших зусиль вона не зможе доповнити російських втрат. Легкі й тяжкі полеві гавбіци зовсїм не виробляють ся в Росії і тому вона нїяк їх тепер не дістане.

Вже в перших боях у Східній Прусії втратили Москалї дуже богато, а то більше нїж 1000 канонів і машинових карабінів. В додатку втратили тут Москалї амуніцію приготовану на 2 лїта. В Галичинї числять російські втрати около 500 гармат і машинових карабінів. До того треба додати ще дуже великі втрати в карабінах, які забрали Москалям Німцї й Австрійцї. Тому то від часу до часу доходять вісти, що Москалї уживають карабінів старого типу, що то їх ладуєть ся з переду, як в середних віках. Також узброєнє резерви є дуже недостаточне, перестаріле й зовсїм незгідне з вимогами теперішної воєнної технїки.

Так меньше більше виглядає тепер стан російської армії. Можна собі отже представити, які маси війска тратить і буде тратити Росія через такі недостачі. Хоч би навіть союзники хотіли її післати воєнний матеріял, то нема як; море з півночи замерзло, а через невтральні держави перевіз оружя не дозволений. Сї недостачі Росії дадуть ся її в знаки вже незабаром.

З Галичини.

Заборона української мови.

У Львові оголосив російський воєнний штаб ґенерал-ґубернатора ось таке розпорядженє:

„В части Галичини, занятій російськими військами, заводить ся воєнну цензуру в повнім обємі. Переписка, яку пересилаєть ся почтою й телєґрафом в Галичинї, дозволена лише в мові: російській, польській, чеській, французькій, анґлїйській і німецькій. Почтово-телєґрафічні кореспонденції в **н а р і ч а х** (тут треба розуміти: малорусское наріче, бо так називають Москалї українську мову), а також депеші шифровані будуть знищені.

Кореспонденція митрополита Шептицького.

Як доносить петербурська ґазета „День", в церковних і політичних російських кругах викликав велике заінтересоване лист увязненого митр. Шептицького, писаний до православного київського митрополита Антонія. Знакомість митр. Шептицького з епиcк. Антонієм датує ся від кількох лїт, коли гр. Шептицький навязав зносини з достойниками православної церкви, в справі зближеня східної церкви до римського престола. По увязненю митр. Шептицького, вiдніс ся до него Антоній письменно з просьбою, щоби митрополит подав свою опінію, як має поступати російський уряд в занятій Галичинї, щоб його полїтика була згідна з волею більшости галицьких Українців. Відповідь митр. Шептицького в найголовнійших точках була така:

1) Російський уряд мусить узнати політичні домагання української народної партії, дати можність проводу в політично-народнім житю тій партії та шанувати всї народні культурні здобутки галицьких Українців.

2) В своїй суспільній полїтицї, мусить російський уряд оперти ся на узгляднюваню в першій мірі інтересів широких мас селяньства.

3) Гр. кат. церкву належить удержувати в дотеперішних її правах, рівнож чин Василіян, які мають в церковнім житю Галичини вплив і значінє.

4) Введенє в краю русифікації та православя, зустріне у галицьких Українців найсильнійший опір і реакцію проти рос. правительства.

Еп. Антоній обіцяв, що зміст письма митрополита Шептицького дасть під нараду синода, який на засїданях з початком грудня має з своєї сторони виготовити внески для ужитку мінїстерств і царя, щодо способу правлїня в завойованій Галичинї.

Битва під Камінкою Струмиловою.

Раннім ранком дня 21 серпня збудила трубка наших хлопців, стаціонованих в Сокали зі смачного сну: Москалї появила ся коло Камінки Струмилової і Туринки!

В кілька мінут опісля рушив 30 батальон стрільців з двома машиновими карабінами, трома швадронами уланів і батерією гармат в похід.

Була 4 година рано, — а о год. 1-шій попол. була вже колюмна під Туринкою (40 кільометрів в 9 годинах!)

В Туринцї було наших дві компанії і дві полеві гармати. З ними ми получили ся і рушили в поле, виславши перед себе сильні патрулї.

У хлопців велике напруженє... Нараз що мога жене до нас двох уланів і показують руками на лїс: „Є в значній силї — під Батятичами" — мельдують.

Падуть короткі, уривані слова команди. Ґальопом рушила артилєрія — і скоро почала пальбу в лїс і поза лїс, де стояли російські резерви. Коло лїса видно блеск шабель: се гарцюють наші улани. Скоро заграли й машинові карабіни.

Неприятель почав цофати ся.

Нараз являєть ся відділ російської кінноти. Капітан Ґреґорі почав зараз пражити їх преспокійно шрапнелями. Та кіннота мимо втрат пре наперед!

Хвиля була грізна.

Нараз — що за чудо? З тамтого боку заграли гармати... Се поручник артилєрії Бушбок почув пальбу гармат і на власну відповідь прибув в саму пору на підмогу... Москалів взято в два огнї... Російська кіннота розсипала ся в неладї, наші стрільцї заняли лїс...

Настала хвиля відпочинку після горячої боротьби, що дорого стояла Москалів. По нашім боцї не було дивним трафом нї одної жертви.

(Цайт, оповідане очевидця).

Лист з російської Галичини.

Один з наших знакомих дістав від одного галицького інтелїґентного чоловіка з околиць Брідщини лист датований 3. падолиста. Лист запечатаний, має на відворотній сторонї округлу печатку з буквами: „Д. Ц. У", себто: „Дозволено Цензурою Уезда".

Зміст листу відносить ся до родинних справ, находимо одначе й обережні відомости про загальне положенє.

Село Д., звідки походить лист, положене при головнім битім гостинци з Бродів до Львова. В листї сказано, що тим гостинцем возять селяни товари до Львова. З того виходить, що зелїзниця з Бродів до Львова ще не їде.

Про згадане село знає наша редакція, що се одно з найсьвідомійших українських сїл в Брідщинї. Там приготовано шпиталї: в парохіяльнім домі, у великім одноповерховім домі читальнї „Просьвіти" і в школї. Дотичний інтелїґент, що пише сей лист, мав бути надзирателем сього шпиталя і се мабуть послужило йому за сальва ґвардія. Тому він чуючи ся безпечним, лишив ся і мабуть має зглядну свободу. Подаємо нижче вимки з листу.

„Від часу заняття краю через рос. війска ми не маємо найменьшої відомости о нї одній нашій дитинї. Знаю, що Е. в утечі коло Винник впав в якийсь рів з першими рядами, а прочі через них перейшли; ті що були на верха, то їх здоптано на смерть, а трох їх зі споду добуло ся, і він якось доволїк ся до Львова, де в домі Н. перележав 3 днї, а опісля зголосив ся до канцелярії і за добу помандрував враз зі всїм військом на Городок. Остап вислав 23 серпня свою фотоґрафію в уланськім убраню до Н. а вона передала менї її при нагоді; бо наші селяни возять до Львова ріжні товари (за раз при наборі 10 сотнарів дістають 80 кор.). Я вже раз писав до Тебе на Одесу, але чи лист прийшов до Тебе — Бог знає.

„Тепер тут ми сидимо тих, лиш стріли від захоту і часта поява салдатів пригадують нам, що в краю війна. Як воно скінчить ся, Бог знає. Впрочім Ти з часописий більше знаєш як я; я інформую ся з російських часописий з Києва; часом попаде в руки польська: перші лиш для себе сторонничі, а польські то такі підлі шмати, що аж гидко робить ся, коли їх читає ся. Показує ся, що є у **с п і л ь н і с т ь п о л ь с ь к а д у ж е о г и д н а і п і д л а**. Наші руські часописи перестали виходити, а проводирі України впали десь на дно моря, бо у Львові нїкого з них нема. Лиш Корнелля ходив до ґенерал-ґубернатора і просив о позволенє на функціонованє якогось економічного товариства (мабуть „Землї", котрого він предсїдателем). Обіцяли „разсматріть дело"!

„Маємо взагалї спокій, 14 громад в брідськім „уєзде" зголосило ся о православного батюшку. В Бродах і Боратинї править вже православний. Окрім того Накваша, Голосковичі, Попівцї ну і Чехи хотять, але попа ще не дістали. — Австр. власти много поарештували з „твердої" партії, а „Прикарпатская Русь" пише, що многих з них повішали, але **м н о г о з п о в і ш е н и х п о в е р т а л о д о Б р о д і в** або правлять в своїх церквах. В нас вже морози почали ся: вчора було — 3 степені R.

„Ромко і Бар. десь на Учорщинї. — Богато і комічних епізодів: Ґаляні і С. Біленький на двох возах „вдерли" з Ожидова в гори: заїхали до Сморжа, а там Москалї зайшли, і їх назад завернули: 15 душ разом їх було на двох возах. Та коло Миколаєва забрали їм салдати конї під свої тягарі, а вони всї на один віз пересїли ся, ну — і таки приїхали до Ожидова....

„Дідича Гнєвоша трохи „посмалили": горівку випустили на землю. Взагалі нема трунків, а продаж горячих напоїв заказана під карою 3.000 рубл. В селї спокій, без процесів, анї навіть нїхто не хорує!

„З **Т е р е б о в л ї** доносять, що місто сильно потерпіло при нападї. Більша часть купців, переважно Жидів, утікла. Огонь знищив в містї 260 домів, а лишило ся около 100. Мешканя утікачів уряд запечатав, щоб охоронити від грабежи. Опечатано і взято в секвестр латинський монастир Кармелїтів, бо там мали Москалї знайти оружє в пивницях".

ЯК ДОВГО БУДЕ ТРИВАТИ ВІЙНА?

Се питанє ставить нинї кождий і кождий його инакше розвязує. Тому цїкавим буде пізнати, як про се висловлюють ся „великі" люди.

Л ь о р д К і ч е н е р: Війна буде тягнути ся довго.

Ц а р М и к о л а: Не буде мира, як довго хоч би один ворог находив ся на російській землї.

Ґ р е й (президент сталевого тросту): Думаю, що війна потриває 18 місяців.

Л ь о р д Н о р д к л і ф: Війна потриває дуже довго.

Б а н к и р Д ж е й м с Ш н а є р: Війна скінчить ся дуже скоро.

О'К о н н е р (анґлїйський посол): Війна буде тривати довго, бо Німцї так довго не заключать мира, поки не будуть цїлком побиті.

П о л к о в н и к Р у с с е (Француз): Нїхто не може сказати, коли й як закінчить ся війна.

П о л е в и й м а р ш а л о к Е в е н і н В у д: Війна буде тягнути ся так довго, доки німецька воєнна партія буде мати вплив.

Ґ е н е р а л Б а м а н (Француз): Війна буде тривати ще 7 до 8 місяців.

А в ґ у с т Р у а н (провідник соціялїстів у Франції): Протягом 6 місяців вдасть ся Москалям вдерти ся до Німеччини. Тодї німецький нарід підійме революцію проти правительства і воно буде змушене заключити мир.

Д. Ф л е ч е р (сенатор Злуч. Держав): Війна потягне ся 2 або 3 лїта.

М а к с і м (звісний винахідник нового оружя): Судячи по страшній боротьбі, можна сподївати ся, що сучасна війна довго не потриває. Австрія вже побита (?) а Німеччина сама не зможе довго остояти ся.

І. П с о (французький економіст): Німцї вже по 6 місяцях заговорять о мирі, бо економічне положенє не дозволить їм довго витримати.

Д ж о н с Г и к с (член анґлїйського парляменту): Я певний, що війна потриває що найменьше один рік. Ми не кинемо оружя доти, доки німецький мілїтаризм не буде розбитий, а се приневолить Німців до боротьби до останної каплї крови.

Сї голоси, як бачимо, походять від людий в більшій части ворожих Німеччинї й Австрії. Часопись „Амерікен", що видаєть ся в Ню Йорку, яка властно подає отсї голоси, не наводить слів людий, прихильних Німеччинї.

Загально говорить ся, що із-за браку гроший війна не може довго тривати.

Колиб війна мала скінчити ся лише через фінансове вичерпанє, то можемо завчасу погодити ся з думкою, що вона потриває з десять лїт. Меньше-більше такого протягу часу потрібно, аби вичерпати з сил Анґлїю, Німеччину, Францію і Росію, очевидно приймаючи, що рівночасно не дадуть ся вони перемогти на стільки, щоби противники заняли їх край.

Кредит держави може упасти так низко, що поза границями не зможе позичити анї доляра, тай в касї може не мати зломаного шелюга. Помимо сего може провадити війну цїлими лїтами. Як довго є в державі порох до стріляня, як довго є мішок муки і пара черевиків, то держава може се взяти даючи в заміну карточку паперу.

Підчас війни держава насамперед зуживає дійсні гроші і дійсний кредит. Не чути поки що, аби котра з воюючих держав пійшла дальше поза се. Коли державі не стане гроший і кінчить ся кредит, вона робить паперові гроші і каже їх приймати за всякі товари, яких потребує.

Американські кольонії зачали війну за независимість майже без гроший. Паперові гроші, видані „континентальним конґресом" були так безвартісні, що навіть ввійшли в пословицю. Анґлїчанин каже ще нинї: „Се не варто анї одного континентального!" Помимо сего кольонії бороли ся, поки не виборoли собі независимости.

Балканські держави були майже збанкротовані, коли кінчили першу війну, однакож не скінчили її цїлковито а зараз зачали нову війну.

Коли держава, що не має кредиту, потребує купувати за границями навіть всї свої засоби, то може насамперед зужити всї запаси золота, які має.

Все, що до війни потрібно, то передовсїм подостатком жовнїрів і подостатком людий, щоби працювали на їх удержанє. Як довго є одно і друге, держава може воювати до безконечности, хотьби анї на цента не мала кредиту.

Царські обітниці.

Цар видав манїфест, у якім торжественно, перед цїлим сьвітом, заявляє, що не підпише условин мира, доки хочби один жовнїр з чужинецької армії находив ся на російській землї...

Колись, перед роками, з такими царськими заявами сьвіт числив ся. „Великий самодержавець половини сьвіта" був силою, його слово через довгі часи було цїнне. Так було колись...

Але від десяти лїт Никола II. майже щоденно підривав значінє царського слова і нинї отся заява викликує, сказатиб можна, жаль на цїлім сьвітї, на цїлій земській кулї, не виключаючи й самої Росії; викликує усьмішку милосердя, ба навіть погорди... Хтож не знає, з якою то бундючностию зачинала Росія війну з Японом, як то обіцювала диктувати Японови условини мира в Токіо, та з якою дякою принято опісля посередництво Злучених Держав, та який пужденний мир заключено...

Хто-ж не знає кількох з черги манїфестів царя з років 1904 і 1905, у яких з царського престола надали заяви, що царат не згодить ся на нїякі зміни державного устрою, а зараз слїдуючого дня проголошувано, що спеціяльні комісії працюють над проєктами реформ.

Чиж не осьмішували царя його заяви: одного дня, що не згодить ся на нїякі уступки, а другого, що він задумує покликати народ до участи в управі краєм?...

Хто-ж не памятає славного указу про релїґійну толєранцію, по якім переслїдуваня єще збільшились?...

А манїфести видані на імя Бобрікова, проголошуючі русифікацію Фінляндії, а опісля манїфести на імя князя Обо-

ленського, повертаючи назад права Фінляндії та припечене шанованя сих прав... А нині... отсі „права" знов подоптано, найлучших синів Фінляндії, вибранців народу, перебрано в арештанську одежу та кинено до вязниць...

А славнозвісний манифест про конституцію 30. жовтня 1905, який вже слідуючого дня звалано кровю...

А нарушене незайманости послів, коване їх в кайдани та засилане в каторгу...

Царські слова! Царські обітниці! Царські припречення! Царські манифести!...

Доки цар почуває ся в силі, доти він голосить одно, та коли небезпека заглане йому в очи, він голосить зовсім противно. Нияке слово, хочби як торжественно проголошене, не обовязує його... Цар говорить — вітер несе...

Тепер, сидячи на своїм престолі, віддалений від своєї армії о тисячі миль, впихаючи міліонові товпи війська на поле битви, не відчуваючи ніякого лиха, не наставляючи грудий на кулі ворожі, голосить цар, що не підниме мира, доки не вижене усіх ворогів зі свого краю...

Та хто знає, чи в тім самім часі не просить він кого о посередництво... Чиж не писав він до німецького цісаря листи о мирове полагоджене непорозуміня, а рівночасно мобілізував армію?...

Тепер усі знають царські слова, царські обітниці...

ДОПИСИ

З LITTLE FALLS, N. Y.

Дня 21. падолиста в суботу загостив я нечайно до Літл Фолс, Н. Й., а що власне в той сам день (як було подано в „Свободі") місцеві Русини устроювали концерт в честь нашого безсмертного генія Т. Шевченка, то я постановив собі при нагоді на сей концерт пійти, та з познакомленими Українцями відсьвяткувати память столітних роковин уродин нашого народного апостола.

Коло години пів семої досить простора саля була вже заповнена по береги учасниками концерту.

Концерт відбував ся під проводом о. Маланяка, сьвященика з Геркімер, Н. Й., котрий мав навіть вступне слово. В своїй гарній і миловзвучній промові оповів він коротко ціле житє нашого незабутного пророка, а за се присутна публика нагородила його щирими оплесками.

„Заповіт" відсьпівано двома хорами дуже гарно. „На чужині" віддекламувала школярка Н. Ястремська також дуже красно. „Хто живий уставай!" відсьпівав дітоцкий хор так чудово, що неодному виступила сльоза з очий. „До живих і мертвих" віддекламував т. Н. Н. досить мило і зрозуміло. „Ти дівчино рожоцвіта", сольо, відспівав довольно вдатно п. Н. Смеречинський. „Болить мене головонька", вимок з опери „Чорноморці", сольо, відспівала милозвучно п-на К. Комарська. „До Основяненка" віддекламував гарно й поправно п. Ю. Маланяк. „Слава нашим козаченькам", вимок з опери „Чорноморці", відспівав хор мужеський дуже чудово. „Доля та люди" віддекламував п. Д. Тимків. „Ой летіла горлиця" відсьпівав мішаний хор майже знаменито, тому мусів сей куплет повторити, щоби вдоволити волю слухаків. „На що мені чорні брови" віддекламувала дуже добре п-на А. Ірха. „За Русь стаєм до бою" відсьпівав вдоволяючо хор мужеський. „В сьвіт за очи" Б. Лепкого віддекламувала дуже добре п-на К. Комарська. На закінчене відсьпівав мішаний хор „Ще не вмерла Україна".

Не можу тут обширно всего описати, але мушу кликнути з цілого серця: честь, кому честь! Така мала місцевість як Літл Фолс, а так дуже визначає ся від инших, нераз більших, своєю народною роботою. Ся українська громада може сьміло стати примірним другим нашим громадам в Америці.

В першій мірі належить ся велика похвала і подяка о. Маланякови, котрий найбільше потрудив ся около приготовання згаданого концерту. Не меньша подяка належить ся і п. Т. Кольцовському, диригентови хору, що так гарно виконали своїх співаків.

По концерті відфотографовано всіх тих, котрі давали концерт, на чолі з своїми керманичами, а та фотографія буде на памятку на довгі літа.

Честь Вам всім, що так гарно, в єдности поступаєте вперед на поли народної просьвіти.

А кількож то ще у нас таких місцевостий, що не сьвяткували тих столітних роковин нашого найбільшого апостола правди? Коли так, то я найкоротше прошу, нехай вони як найскорше се зробити, а частину з чистого доходу призначити на Фонд визволення України. Пригадую кажучи, що лучше пізно як ніколи. Коли би ми всї так поступали (а се наш обовязок!), як наші брати у Літл Фолс, то можемо тоді сьміло надіяти ся, що невдовзі „засьвітить сонце і в наше віконце".

Гість.

РОЗМЕТ У. Н. СОЮЗА ЗА МІСЯЦЬ ГРУДЕНЬ 1914. р.

Член на ціле посмертне платить $1.50.
а на половину посмертного 86 цнт.

НОВИНКИ.

ПРОСИМО НАШИХ ЗЕМЛЯКІВ присилати нам листи прислані зі старого краю. Тому, що сі листи є також цінні для самого адресата, найліпше переписати їх на одній стороні картки і лише ті відписи нам прислати, а листи собі задержати.

КАНАДІЙСЬКИЙ ЖОВНІР ОБЖАЛУВАНИЙ О ЗРАДУ.

Капраль Павло Мазур в 46 полку стаціонованім в Порт Гові, Онт., є під арештом в Торонто, оскаржений о державну зраду. Оскаржує ся його, що він помагав трьом австрійським резервістам утечи з Канади. Кара за державну зраду після законів британської імперії є смерть.

Капраль Мазур є канадійський уроженець, однакож його родичі походили з Австрії. Через кілька літ був він у міліції, а коли повстала війна, покликано його до активної служби.

У Порт Гові бачили його, як він в своїм уніформі явив ся в товаристві трох инших мущин і купив тікети через границю до Бофало. Захованє його товаришів викликало підозрінє між іміграційними урядниками і коли вони зачали допити, відкрили, що се резервісти, які хочуть дістати ся назад до своїх полків у Австрії.

ЦАРСЬКА ЛАСКА.

Звісний російський революціонер Володимир Бурцев, який довгі літа сидів в Парижи і був редактором російських революційних часописий „Билос" і „Будущее", хотів вступити добровільно в ряди російської армії. Сейчас по вибуху війни оголошено в Росії амнестію для політичних переступників, коли вони вступлять до армії. Бурцев повірив царським обіцянкам і рішив ся ратувати вітчину. Та показало ся, що цар слова не має і наївний Бурцев дав ся обманити. Його зловили й посадили до тюрми а міжтим виточили йому процес о с т о державних політичних проступків. За самі більші провини чекають Бурцева каторжні роботи від 8 до 18 літ. Дорого прийдеть ся заплатити Бурцеву за те, що повірив царській обітниці. Видко царська „ласка" однакова для всїх: і для Українців і для Поляків і для російських революціонерів.

ПРИЧИНА АВСТРІЙСЬКИХ НЕВДАЧ.

Часопись „Ля Стампа" дістає з Відня подробиці про австрійську армію та причини попередних її невдач.

Перша причина є те, що покійний архикнязь Франц Фердинанд робив за богато ужитку з протекції і підносив много офіцирів в ранзі не тому, що вони відзначили ся здібностями, а тому, що вони були Чехи (як його жінка), або римо-католики і антисеміти.

Другою причиною є брак порозуміня між війском з причини мішанини народностий в Австрії. Що найменьше дві третині війська не розуміє команди, бо офіцири говорять по німецьки і з жовнірами треба порозумівати ся через переводчиків. Одинока мова, яку всї жовніри розуміють, є мова тромпет; колиж лучить ся випадок, що тромпетер згине, то повстає дісорґанізація.

Остаточно причиною невдач є помішанє жовнірів ріжних народностий навіть в малих компаніях а вони частогусто ненавидять ся взаїмно і не дбають одні про других.

ЧАСОПИСИ ОСТРО ЗАБОРОНЕНІ.

Канадійське правительство рішило підприняти драстичні кроки, аби не допустити до розширюваня в Канаді чотирох, видаваних в Злучених Державах часописий, що попирають сторону противників Злученого королївства Великої Британії. Сі часописи є: Ню Йоркер Штатсцайтунґ, Фадерланд, Вайтал Ісшю і Трут ебавт Джермені. Розпорядженєм правительства означено, як кримінальний поступок мати в своїм посіданю, або продавати кому сї часописи.

Дуже можливо, що в протягу кількох найблизших днів така сама заборона стрітить ще деякі другі американські часописи.

ВІДІБРАВ БИ ПЛАТНЮ У ПОСЛІВ.

Равлїнсон, посол від університету в Кембрідж, оповістив, що має намір поставити в англ. парляменті внесенє, аби скасувати платню послів до парлям. та знижити платню міністрів. Причиною до такого внесеня має бути крутий фінансовий стан держави з причини війни. Платня послів до парляменту виносить річно 400 фунтів (два тисячі долярів) а платня міністрів є від двох тисяч до десятьох тисяч фунтів. Платню для послів заведено лише в 1911. р. Перед тим посли не брали жадної платні.

ВИНАХІД В САМ ДОБРИЙ ЧАС.

Професор Теодор Кохер з Берна зробив винахід, яким в одну хвилю можна спинити уплив крови з рани. Винахід називає ся коаґулен і виглядає як порох, котрий треба розпустити в воді перед ужитєм до рани. До німецької і французької армії вислано на пробу по троха коаґулена. Лїкарі є тої думки, що винахід спасе житє многим тисячам ранених жовнірів, бо до уживаня коаґулена не потрібно навіть, аби був близко лїкар. Кождий жовнїр або його товариш може спинити уплив крови при помочи коаґулена.

НЕЗНАНЄ НЕ Є ОПРАВДАНЄ.

Чотирох Сербів, родом з Австрії, засудив нині майор Атабаски, Алберта, Мекдонел за те, що не будучи підданими Великої Британії, носили пальну збрую. Три з них дістали по місяцеви, а один три місяці вязниці. Усї три засуджені — неписьменні і твердили, що не знали нічого про заборону ношеня збруї, а збрую носили тому, що не маючи з чого вижививти ся в місті, виїхали на фарми на лови на дикі звірята.

Жертви
НА ФОНД ВИЗВОЛЕНЯ УКРАЇНИ.

Прислали дальше:

59. Дітройт, Міш. Братство сьв. Івана Хрестителя, від 292. $25.00. Члени Братства зложили $6.10. — Разом **$31.10**

60. Шумейкер, Онт. (Канада). На нещасних братів і сестер в старім краю зложили по одному долярови: М. Конанець, А. Гербут, Я. Мацковський і Ф. Ясновський. — Разом **$4.00**

61. Шікаго, Ілл. Іван Ілиш **$1.00**

62. Геркімер, Н. Й. Товариство „Просьвіта", від. 362. від себе $5.00. Крім того зложили отсї члени товариства: Василь Беднарчук $5.00; Йосиф Наконечний, Василь Кузьняк, Панько Горішний, Йосиф Білобривка, Михайло Мальований, Олекса Лісовець, Никола Прецишин, Теодор Ворона, Іван Біляньский, Стефан Лісовець і Іван Дячишин по $1.00; Грицько Дячишин 50 цнт. Разом $21.50. За пересилку відтягнено 12 цнт. — Остає **$21.38**

63. Норд Портел, Саск. (Канада). Хвальна Редакціє! Прошу Вас передати сї гроші, котрі засилаємо через вашу Редакцію, на Фонд визволеня України, бо як у Вашій часописї читаємо, то кождий Українець шле на підмогу бідним братям в старім краю, отже і нас зложило ся трох людий на Фонд визволеня України. Зложили: Михайло Лупул $5.00; Василь Гладкий $4.00; Андрій Липка $1.00. — Разом **$10.00**

64. Філядельфія, Па. Хвальна Редакціє! Прошу подати тих жертводавців, що зложили свої малі датки на наш бідний нарід в Галичині на хрестинах у Михайла Киянки: Юрій Крет $1.05; Атаназій Шона і Михаїл Киянка по $1.00; Матій Качмарчик, Магдалина Киянка, Параска Крет і Катерина Ханас по 50 цнт.; Андрій Лопата, Павло Качур і Григорій Желєм по 25 цнт.; Максим Козуб і Розалія Копур по 10 цнт. — Разом **$6.00**

65. Мініс Ранс, Па. Братство сьв. Володимира, від. 91. **$25.00**

66. Торонто, Онт. (Канада). На Фонд визволеня України зложили отсї Українці з Торонто: Василь Буртник $5.00; Яків Липка, Стефан Савів і Гаврило Куриляк по $2.00; Дмитро Николяк і Никола Скрипник по $1.00. — Разом **$13.00**

67. Монд (Вікторія Майнс), Онт. (Канада). Хвальна Редакціє! Коли ми прочитали у „Свободї" про наших братів у старім краю, як вони там тепер бідують, то серце наше заболїло і раді би ми їм помочи як найщирійше та як найбільше. Посилаємо, що можемо. Зложили ми $22.75. Ось імена жертводавців (усї з Галичини з городенського повіта): Григорій Боднарчук, Лесь Ємчук, Никола Жмудовський, Михайло Струк, Дмитро Дебрій, Дмитро Лісевич, Йосиф Тимчук, Никола Боднарчук, Василь Сранко, Іван Ґулин, Семен Ємчук, Михайло Разомний, Кастан Ґужецький, Николай Бальошик, Лесь Заморський, Іван Никарюк, Онуфрій Процків, Петро Сагалюк і Михайло Семенюк по $1.00; Марія Грицків, Дмитро Дорош, Андрій Кривко, Дмитро Горюк і Дмитро Кушнір по 50 цнт.; Антін Ливковський 25 цнт. — Разом **$22.75**

68. Ст. Джансвіл, Н. Й. Складка на балю **$23.50**

Хвальна Редакціє „Свободи"! Залучаю чеком $23.50 цнт. і прошу помістити в „Свободї" слідуюче: Заходом Українців в Ст. Джансвіл, Н. Й., відбув ся баль дня 21. м. м., на котрім зібрано $23.50 на Фонд визволеня України. Честь за се Українцям в Ст. Джансвіл, Н. Й., котрі причинили ся своїми жертвами до так благородного народного діла і на сїм місци комітет балевий дякує тим Добродіям, котрі заняли ся розпродажию тікетів на сей перший Український баль в сїм плейсї. — **Михайло Рапач.**

69. Пітсфілд, Масс. Дня 14-го падолиста с. р на вічах і по вічах жертвували слїдуючі Українці жертви на Фонд визволеня України: Братство сьв. Димитрія від. 150 У. Н. С. $15.00; Ілїя Яремій, секр. бр. $10.00; Читальня Тов. „Просьвіта", Николай Щербань і Николай Стефанюк с. Стефана по $5.00; Анна Стефанюк ж. Николая, Юрій Спасик, Параска Спасик ж. Юрка, Петро Федоришин, Петро Козьма, Теодозій Спасик, Яків Легуняк, Яків Підлубний, Андрій Гуска, Данило Яремій, Іван Легуняк, Анна Амбросійчук, Тетяна Блошкевич, Михаїл Хмарук, Михаїл Соколовський, Пантелеймон Яремій, Григорій Завирюха, Николай Никорчук, Николай Косован, Олекса Яремій, Никола Бандура і Василь Дарчук по $1.00; Іван Басістий, Василь Щербань, Марія Савюк, Марія Щербань, Анастазія Насденко, Анна Вовк, Петро Кушнір, Іван Фостїй, Юстина Фостїй ж. Ів., Євдокія Коропецька і Дмитро Андреїв по 50 цнт.; Стефан Миронів, Іван Самбор, Грицько Яремій, Марія Завирюха, Анна Гриць, Іван Гаврилів, Михаїл Дарчук, Михаїл Мулевич, Ахтодій Никорчук і Василь Спасик син Теодозія (мала дитина) по 25 цнт. — Разом **$70.00**

70. Бервік, Па. Хвальна Редакціє! Прошу помістити в „Свободї" імена сих жертводавців, котрі зложили на Фонд визволеня України для вдів і сиріт по українських жовнірах в старім краю. На хрестинах у Івана Дубіля старшого, на повисшу суму зложили слїдуючі добродії: Іван Боберський, Іван Дубіль, молодший, Харитон Зинич, Олекса Туринець, Іван Роль і Максим Славич по 50 цнт.; Михайло Федорко 35 цнт.; Іван Дубіль, старший, Іван Дністрян, Стефан Дністрян, Михайло Роль, Семен Соболь, Іван Демко, Дмитро Дубіль, Семен Данко і Іван Мураль по 25 цнт. — Разом $5.60. Крім того зібрано ще окремо від отсих добродіїв: Николай Боберський, Іван Боберський Юрків, Стефан Боберський, Юрко Бабич і Юрко Бабич по $1.00; Михайло Смеречанський, Василь Гасичак і Николай Мицяк по 50 цнт.; Николай Гасичак, Теодор Мотичак, Михайло Швед, Гриць Сарай, Лупь Прокопович і Рузя Боберська по 25 цнт. — Разом $8.00. — Усего разом **$13.60**

71. Норд Вестпорт, Масс. Дівчина-Українка на Фонд визволеня України (перший раз прислала $5.00, а тепер вдруге $1.00 і ще обіцює прислати на Різдво) **$1.00**

72. Нескегонінґ, Па. Артемій М. Дарвай **$0.55**
$0.55

73. Лорієр, Квє., (Канада). На Фонд визволеня України для вдів і сиріт по українських жовнірах: В. Сепюк, О. Фреїк, В. Фреїк, О. Дяків і П. Слободян по 25 цнт.; Г. Даскалюк і Ю. Онуфрійчук та І. Дяків по 15 цнт.; Г. Акришора, В. Ткачук і О. Марущак по 10 цнт. — Разом **$2.00**

74. Берлемонт, Міш. А. Й. Дубінський **$1.00**

75. Монд, Вікторія Майнс, Онт. (Канада). Никола Жмудовський, Петро Городицький і Каєтан Ружицький по 50 цнт.; Григорій Боднарчук, Никола Боднарчук, Іван Ґулин, Семен Ємчук і Дмитро Кушнір по 25 цнт.; Іван Никорюк, Василь Яеннук, Михайло Семенюк, Онуфрій Процьків і Йосиф Тимчук по 20 цнт.; Михайло Струк, Дмитро Дебрій, Василь Ґордієвич і Василь Сранко по 15 цнт.; Кость Ґулин, Дмитро Лісевич, Антось Залецький, Юрій Горічок, Петро Гаптарчук, Дмитро Дорош і Марія Грицків по 10 цнт. — Разом **$5.00**

РАЗОМ $245.88

З перенесеня $1.907.34; з днем 4. падолиста виносить

ЗАГАЛЬНИЙ СТАН $2.153.22.

* * *

ПРИ ВСЯКИХ НАГОДАХ: НА ВІЧАХ, НА ЗБОРАХ, НА МІТІНҐАХ, НА НАРАДАХ, ПРИ РОБОТІ, НА ЗАБАВАХ, НА ВЕСІЛЯХ, ХРЕСТИНАХ І Т. Д. ПАМЯТАЙМО ПРО ЖЕРТВИ ТЕПЕРІШНОЇ ВІЙНИ У НАШІМ РІДНІМ КРАЮ ТА ЗБИРАЙМО ЯК НАЙБІЛЬШЕ ЖЕРТВ НА ТУ СЬВЯТУ ЦІЛЬ НАРОДНУ!

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

І. Ю. У тих лїстах, які ми доси виказали, 77. полк ще не приходив, але прийде пізнійше. Будьте трошки терпеливі, бо всього нараз помістити в часописи не можна. Де є тепер 10-тий корпус, сього не знає ніхто окрім ґенерального штабу в Австрії. Наші полки є на війні в Галичині, в Сербії, в Росії і у Франції. Один корпус підчас війни має 40 до 50 тисяч людий.

Й. Н. Бучач і Монастириска в руках Москалів. Листи можете писати так як і перше, але не запечатуйте їх.

„Тужний". Гроший до краю не можете тепер посилати, отже і старокраєві часописи преиумерувати годї. Шукати за кимнебудь у старім краю через оголошенє в тамошних часописях є річию неможливою, бо дуже тяжко порозуміти ся тепер з адміністраціями тих часописий.

І. Я. Листи до краю можете слати, але незапечатані. Українці не мають ще доси своєї енциклопедії; се річ занадто коштовна на наші обставини.

П. Т. Листи до збараського повіта в Галичині найлїпше висилати через Росію. Напишіть на самім кінци адреси: Russia, Galicia.

Дан. Елмвуд, Інд. Вашу вату ми одержали і віліслали її до австрійського конзуляту.

ДО ТИХ, ЩО МАЮТЬ НАМІР ПОСИЛАТИ ВАТУ ДЛЯ РАНЕНИХ ВОЯКІВ У СТАРІМ КРАЮ.

Деякі почтові уряди не хотять приймати посилок з ватою до Австрії, хоч ніякої заборони щодо таких посилок нема. Почтовий уряд у Джерзи Сіти приймає відповідні пакунки до Австрії і каже, що не розуміє, чому инші почтові уряди не хотять сего робити. Щоб увільнити наших добросердних людий від непотрібних клопотів, ми порозуміли ся з австрійським консулятом в Ню Йорку і він згодив ся принимати всю надеслану нашими людьми вату, яку опісля своїм коштом вишле до Австрії. В виду того ми просимо всїх наших родимців, щоби були ласкаві засилати закуплену собою вату на низше подану адресу австро-угорського консуляту. Деякі патріоти зібрали на ту ціль більші квоти, нераз і по кільканайцять долярів. За таку значнійшу квоту годї нераз дістати відповідну скількість вати в одній якійсь аптиці, тому було би найлїпше, якби всякі більші квоти, зібрані на закупно вати, висилати в готівці до консуляту, зазначуючи рівночасно, що **ті гроші призначені на вату до Австрії.** Секретар австро-угорського консуляту, п. Александер Ґрау-Вандмаєр обіцяв нам всьо як найлїпше і найточнійше залагодити, а імена жертводавців дати до оголошеня в „Свободї".

Просимо отже посилати від тепер вату (або гроші на вату) на отсю адресу: **Imperial and Royal Austro-Hungarian Consulate General, 24 State Str., New York, N. Y.**

РОДИМЦЇ! ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА, БО СЕ Є ОДИНОКА І НАЙБІЛЬША УКРАЇНСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ В АМЕРИЦІ!

ВИКАЗ

убитих, ранених, полонених і пропавших Українців у теперішній війні.

СКОРОЧЕНЯ:

п. = піхота
л. = ляндвер (піхота кравевої оборони)
у. = улани
д. = драґони
стр. = стрільці (єґри)
пи. = піонірн
с. = санітети
тр. = трен
ж. = жандармерія
ск. с. = скарбова сторож
з. оп. = загальне ополчене (ляндштурм)
а. = артилерія
к. а. = кріпосна артилерія
а. кр. о. = артилерія кравевої оборони
г. = гавбіце.

Подане при імени число означає полк (реґімент), дивізію або батальйон.

(Дальше).

ЛИСТА УТРАТ Ч. 22

РАНЕНІ:

Дземан, 58 п.
Джуль Никола, 80 п.
Федорко Іван, 58 п.
Федоровський Іван, 80 п.
Фіґун Василь, 80 п.
Гаврилюк Михайло, 58 п.
Ґеґель Юрко, 58 п.
Гершманн, 58 п.
Глемба Петро, 80 п.
Гнесь Михайло, 58 п.
Годовський Стефан, 80 п.
Гойнич Іван, 80 п.
Ґрахальський Мартин, 58 п.
Граф, 58 п.
Грохальський, 58 п.
Гайдаш Іван, 58 п.
Галущак Стефан, 80 п.
Ганкевич, 58 п.
Гарасимчук Йосиф, 80 п.
Гарасимів Петро, 80 п.
Горосинчук Петро, 58 п.
Гаврилюк Яків, 58 п.
Гаврилюк Василь, 80 п.
Гаврилюк Михайло, 58 п.
Гаврилишин, 58 п.
Гладчук Тома, 80 п.
Глушак Ілько, 58 п.
Гнатишин Василь, 58 п.
Гойсан Онуфрій, 58 п.
Голійнин, 58 п.
Горчинський Семен, 80 п.
Гронак Василь, 80 п.
Грицай Гарасим, 80 п.
Грицак, 58 п.
Грицко Василь, 58 п.
Грицик Михайло, 80 п.
Гримах Андрій, 80 п.
Гринкевич Данило, 58 п.
Губка Григорій, 58 п.
Гуда Яків, 80 п.
Гуменяк Теодор, 58 п.
Гуменний Яків, 80 п.
Гурмак Михайло, 58 п.
Гусак Петро, 58 п.
Гузюк Петро, 80 п.
Ілів, 58 п.
Іванчишин Василь, 58 п.
Іваніцький, 58 п.
Іваночко Дмитро, 58 п.
Іваськів Максим, 80 п.
Іванишин, 58 п.
Яців Омелян, 58 п.
Яківчук Стефан, 58 п.
Яковчик Іван, 58 п.
Янковський, 58 п.
Яремків Юрко, 80 п.
Ярош Никола, 80 п.
Яворський Володимир, 58 п.
Озерук, 58 п.
Юськів, 58 п.
Ювшнин Никола, 58 п.
Качур, 58 п.
Калічинський Стефан, 80 п.
Камінський Павло, 80 п.
Карабін Василь, 80 п.
Бардан, 58 п.
Карпий Стефан, 80 п.
Касиян, 58 п.
Кавецький Іван, 80 п.
Кінаш Марія, 80 п.
Кізруський Іван, 80 п.
Квас Михайло, 80 п.
Кленач Василь, 80 п.
Кліновський, 58 п.
Кльоновський Йосиф, 58 п.
Кметюк Дмитро, 58 п.
Книгиницький Стефан, 58 п.
Копан Василь, 58 п.
Коцюбинський Андрій, 80 п.
Когут Матвій, 58 п.
Колнуняк Гнат, 80 п.
Колбас, 58 п.
Колодій, 58 п.
Кондрат, 58 п.
Костишин Карамон, 80 п.
Косьо Дмитро, 80 п.
Коваль Никола, 80 п.
Коваленко Дмитро, 58 п.
Ковалюк Пилип, 80 п.
Козачик Войтко, 58 п.
Козакевич Корнел, 8 з.
Козар Дмитро, 58 п.
Козунь, 58 п.
Козьмин Дмитро, 58 п.
Козик, 58 п.
Брюховський Василь, 58 п.
Крошенко Петро, 58 п.
Бруна, 58 п.
Крупніцький Василь, 80 п.
Кривуцький Алекс., 80 п.
Кучабський Петро, 80 п.
Кучерина Володимир, 80 п.
Кулйбанга Петро, 58 п.
Куровецький Павло, 80 п.
Курилко Іван, 80 п.
Кушнір Михайло, 80 п.
Кузьмин, 58 п.
Ластовецький, 58 п.
Лавришко Ярослав, 58 п.
Лаврук, 58 п.
Лебідка Іван, 80 п.
Леміковський Йосиф, 80 п.
Лещишин Гринь, 58 п.
Лесюк Михайло, 58 п.
Левицький Адам, 80 п.
Левицький Григорій, 80 п.
Левицький Людвик, 80 п.
Лісник Петро, 80 п.
Литвин, 58 п.
Лотоцький Денис, 80 п.
Лозарчук Іван, 58 п.
Лизан Ілія, 80 п.
Лучка Михайло, 80 п.
Лучинський Фльоріян, 58 п.
Людера Михайло, 58 п.
Люкан Онуфрій, 58 п.
Луц, 58 п.
Люшер Никола, 58 п.
Мах Олекса, 58 п.
Магдій Юрко, 58 п.
Магдій Никола, 58 п.
Магир Петро, 80 п.
Мейк Дмитро, 80 п.
Майборода Лаврентій, 80 п.
Майкут Йосиф, 80 п.
Маковський Петро, 80 п.
Максимюк, 58 п.
Максимович Пилип, 80 п.
Мариян Василь, 58 п.
Мельник, 58 п.
Мотрук Яцько, 58 п.
Мудрий Віктор, 80 п.
Михо Павло, 80 п.
Микитюк Яцко, 80 п.
Мисак Стефан, 80 п.
Мицьків Павло, 80 п.
Митих Яків, 80 п.
Найдич Василь, 58 п.
Найвер, 58 п.
Наливайко Дмитро, 58 п.
Насадник Семен, 58 п.
Недачковський Михайло, 58 п.
Нестеровський Йосиф, 80 п.
Никифорчук Василь, 58 п.
Новаковський Йосиф, 58 п.
Одливаний Іван, 58 п.
Олійник, 58 п.
Олійник Іван, 58 п.
Олійник Никола, 58 п.
Омеляновський Андрій, 80 п.
Орловський Антін, 80 п.
Орличук, 58 п.
Особа Іван, 80 п.
Останюк Дмитро, 58 п.
Останюк Михайло, 58 п.
Оварчин Никола, 58 п.
Паньків, 58 п.
Паплюк Теодор, 80 п.
Папроцький Стефан, 80 п.
Поробецький Іван, 58 п.
Партикевич Михайло, 58 п.
Пасічний, 58 п.
Пасічний, 58 п.
Паступак Никола, 80 п.
Паун Яким, 58 п.
Пакладчук Олекса, 58 п.
Павлінський Василь, 58 п.
Павлик Іван, 80 п.
Павлівський Іван, 80 п.
Павлюк Михайло, 58 п.
Павлів Василь, 58 п.
Пакюк Василь, 58 п.
Перепелюк Василь, 58 п.
Петращук Олекса, 24 п.
Петрович Михайло, 80 п.
Петришин Александер, 80 п.
Петрус, 58 п.
Петришин Ілько, 58 п.
Пелипаха (Семенчук) Андрій, 80 п.
Пльотук, 58 п.
Поштар, 8 л.
Польський Василь, 80 п.
Пазолюк Іван, 80 п.
Погарало Андрій, 58 п.
Погорілець Михайло, 80 п.
Полачек Дмитро, 58 п.
Потопнік Теодор, 80 п.
Поварчук Никола, 58 п.
Повроздник Павлько, 80 п.
Повроздник Петро, 80 п.
Предко Антін, 58 п.
Прабхан, 58 п.
Псарук Петро, 58 п.
Пиріг Володимир, 80 п.
Рахлевич Антін, 80 п.
Радчинський Іван, 80 п.
Ратер, 58 п.
Рашковецький Никола, 58 п.
Равбич, 58 п.
Ріпа Стефан, 80 п.
Рієнічук, 58 п.
Різник Семен, 80 п.
Родчиц Іван, 58 п.
Романів Василь, 80 п.
Ровко Іван, 58 л.
Рубаха Семен, 80 п.
Рило Михайло, 80 п.
Сагайдак Михайло, 80 п.
Сагайдюк Ілько, 58 п.
Самборський Дмитро, 58 п.
Самборський Стефан, 58 п.
Савчук Дмитро, 58 п.
Семанів Кирило, 58 п.
Семичишн Еміль, 58 п.
Сірий Іван, 80 п.
Свидзичук Юрко, 58 п.
Свочило Михайло, 80 п.
Скульчук Федор, 24 п.
Скусяк Александер, 58 п.
Слободюк Іларій, 80 п.
Слободзян Андрій, 80 п.
Слободзян Дмитро, 58 п.
Слизюк, 58 п.
Смаль Григорій, 80 п.
Смолій Стефан, 58 п.
Сипчишк Іван, 58 п.
Симонюк, 58 п.
Собків Андрій, 80 п.
Сокольський Гринь, 58 п.
Сорочинський Йосиф, 58 п.
Сталеик Андрій, 80 п.
Старновський Никола, 24 п.
Станко Федор, 58 п.
Станків Ізидор, 80 п.
Стефурак Стефан, 58 п.
Стойка Семен, 80 п.
Стрихалюк, 80 п.
Судак Дмитро, 58 п.
Скачинський, 58 п.
Сьвістельницький Олекса, 58 п.
Свистун Іван, 80 п.
Свистун Юрко, 58 п.
Сидорук Федор, 58 п.
Сиротїд Іван, 80 п.
Ситар Дмитро, 80 п.
Шахновський Іван, 80 п.
Шарабун Андрій, 80 п.
Шарко Григорій, 80 п.
Шас Михайло, 58 п.
Шепанський Михайло, 80 п.
Шепетюк Александер, 24 п.
Шевчук Онуфрій, 80 п.
Школьний Онуфрій, 80 п.
Шкорута, 58 п.
Шкретко Іван, 58 п.
Шкромида, 58 п.
Швицар Стефан, 80 п.
Шпитровський Юліян, 58 п.
Тацинець Дмитро, 58 п.
Танастійчук Іван, 24 п.
Тейсар, 58 п.
Терляк Йосиф, 80 п.
Ткачук Микита, 58 п.
Томяк, 58 п.
Тимчук Теодор, 80 п.
Тимчишин Луць, 58 п.
Тимошек Стефан, 80 п.
Вандзюра Дмитро, 24 п.
Василишин, Дмитро, 58 п.
Вершигора Прокіп, 58 п.
Войцеховський Дмитро, 58 п.
Воробій, 58 п.
Вовчук Михайло, 58 п.
Видра Лаврентій, 80 п.
Заболотний Петро, 58 п.
Зацерковний Михайло, 80 п.
Захаровський Василь, 58 п.
Захлїй Антін, 58 п.
Закович Іван, 58 п.
Запотоцький Андрій, 80 п.
Зарецький Олекса, 58 п.
Завада Петро, 58 п.
Завалїй Василь, 80 п.
Заверуха, 58 п.
Здоровега Йосиф, 80 п.
Зельчук, 58 п.
Зелінський Володимир, 58 п.
Зелінський Станислав, 80 п.
Зельонка Василь, 58 п.
Зьомбра Михайло, 80 п.
Зуб Михайло, 80 п.
Жуковський Дмитро, 80 п.
Жибак Іван, 58 п.
Жилюк, 58 п.

БРАНЦІ:

Гавтюк Іван, 80 п.
Кровіцький Михайло, 80 п.
Мисяк Михайло, 80 п.
Новіцький Антін, 58 п.
Пастернак Венедикт, 80 п.
Павлюк Михайло, 24 п.
Стеблин Іван, 80 п.
Свеун Даман, 80 п.
Турани Єфрем, 80 п.
Верпюк Василь, 80 п.

ЛИСТА УТРАТ Ч. 23

видана 10. жовтня 1914.

УБИТІ:

Заневський Михайло, 95 п.
Байдак Кирило, 32 з.
Балан Семен, 95 п.
Бальдиш Володимир, 24 п.
Балан Олекса, 41 п.
Басараба Михайло, 95 п.
Бець Андрій, 45 п.
Белмега Ілія, 41 п.
Безкоровайний Іван, 95 п.
Боднар Никола, 24 п.
Борек Йосиф, 45 п.
Бортняк Михайло, 95 п.
Боресяк Іван, 24 п.
Буль Михайло, 24 п.
Бурак Теодор, 45 п.
Бута Теофіль, 41 п.
Бузень Йосиф, 45 п.
Ваняк Дмитро, 95 п.
Вандзар Теодозий, 41 п.
Васильків Йосиф, 45 п.
Войцік Іван, 45 п.
Восвука Дмитро, 24 п.
Волощук Іван, 24 п.
Ганчар Йосиф, 45 п.
Гаврилюк Ізидор, 24 п.
Гайлавський Йосиф, 45 п.
Гарасим Юрко, 41 п.
Гоцко Григорій, 45 п.
Голод Данило, 95 п.
Горинь Яків, 95 п.
Гуздун Прокіп, 32 з.
Дамян, 41 п.
Данилюк Прокіп, 41 п.
Данилюк Юра, 24 п.
Дір Йосиф, 45 п.
Домнар Теодор, 41 п.
Дубінський Йосиф, 95 п.
Дума Войтїх, 3 у.
Дикий Василь, 45 п.
Дзюрак Дмитро, 41 п.
Живка Петро, 45 п.
Зарічний Йосиф, 95 п.
Зінчук Василь, 24 п.
Зіньковський Іван, 24 п.
Інек Андрій, 24 п.
Іваців, 95 п.
Камінський Николай, 45 п.
Когут Іван, 41 п.
Когут Василь, 45 п.
Кондас Йосиф, 45 п.
Конвалїн Франц, 45 п.
Корома Семен, 41 п.
Костюк Адам, 3 у.
Костан Ілія, 41 п.
Ковчан Іван, 45 п.
Козмюк Теодор, 41 п.
Красовський Йосиф, 24 п.
Крукар Валентин, 45 п.
Брижановський Никола, 95 п.
Кулачковський Юрій, 95 п.
Кушнірчук Михайло, 24 п.
Кушнірчук Іван, 24 п.
Кищук Никола, 24 п.
Лабюк Юрко, 41 п.
Лаврик Атанас, 41 п.
Левчак Дамян, 45 п.
Луців Григорій, 45 п.
Майор Теодор, 45 п.
Манчак Іван, 45 п.
Марусяк Василь, 41 п.
Масикевич Ілія, 24 п.
Мегера Прокіп, 24 п.
Мендришова Петро, 24 п.
Мислюк Юрко, 41 п.
Мисливець Андрій, 45 п.
Мокрій Михайло, 24 п.
Морвіан Теодор, 45 п.
Москаль Войтко, 45 п.
Муха Тома, 45 п.
Мутуль Юрко, 41 п.
Мичик Петро, 45 п.
Нагребецький Іван, 95 п.
Низник Іван, 45 п.
Олійник Михайло, 24 п.
Пасічник Никола, 24 п.
Платюк, 45 п.
Плакяк, 95 п.
Пригар Никола, 41 п.
Пришляк Сильвестер, 41 п.
Прокіп Йосиф, 45 п.
Путинця Теодор, 41 п.
Романко, 95 п.
Розвадовський Іван, 24 п.
Рихляк Петро, 45 п.
Семчич Яків, 24 п.
Семенюк Василь Петро, 24 п.
Скрипник Іван, 95 п.
Скобюк Андрій, 45 п.
Словак Іван, 24 п.
Смереканський Вінцентій, 24 п.
Солїнський Михайло, 45 п.
Стефурак Юрко, 24 п.
Сторожинський Петро, 95 п.
Тарас Кирило, 32 з.
Ткач Лесь, 32 з.
Трембач Василь, 95 п.
Турчанський Ілярій, 32 з.
Федоренчук, 95 п.
Фенчук Атанас, 32 з.

(Дальше буде).